

Driftsregnskapet kan ikke avsluttes før ved aarets utgang. Det avhænger da av, hvor meget av de forhaandenværende beholdninger man kan faa solgt, og hvilke priser som oppnaaes.

Saavidt man nu har oversigt over regnskapet, vil man antagelig bli istand til at tilbakebetale til Torvlaanefondet størstedelen av driftslaanene, naar beholdningerne er solgt.

BUDGET FOR DET NORSKE MYRSELSKAPS TORVSKOLE OG FORSØKSTORV FABRIK I AARET 1920.

Anlægsutgifter.

1) Driftsmaskiner:			
a) Torvgasverk	kr.	20 000	
b) Elektriske motorer med tilbehør	»	30 000	
		kr.	50 000
2) Maskineri m. m. til brændtorvanlægget	»	20 000	
3) Torvhuser og stakkelemner til brændtorvanlægget ..	»	4 000	
4) Transportmateriel m. m. til torvstrøanlægget	»	4 000	
5) Torvhuser og stakkelemner til torvstrøanlægget	»	4 000	
6) Lagerhus ved Braskerudfoss st.	»	10 000	
7) Nydyrkning av jord	»	5 000	
8) Forskjellige arbeider vedrørende elev..barakken og uforsete utgifter	»	3 000	
		Tilsammen kr.	100 000

Driftsutgifter.

1) Administration, assurance m. m.	kr.	8 000	
2) Elevernes kosthold og øvrige utgifter	»	6 000	
3) Forsøksdrift	»	6 000	
4) Brændtorvdrift	»	28 000	
5) Torvstrødrift	»	32 000	
6) Transport til station	»	18 000	
7) Jordbruk og hestehold	»	3 000	
8) Avgifter av myren og fastmarken	»	3 000	
9) Andre utgifter og uforutset	»	1 000	
		Tilsammen kr.	105 000

BEMERKNINGER TIL BUDGET FOR DET NORSKE MYRSELSKAPS TORVSKOLE OG FORSØKSTORV FABRIK I AARET 1920.

Torvskolen.

Torvskolens 3dje kurs avges paabegyndt i sidste halvdel av mai og fortsætter indtil sidste halvdel av september. Der forutsættes optat 16 elever.

Undervisningsplanen vil i alt væsenlig bli uforandret som forrige aar.

*Anlægget.*1) *Driftsmaskiner.*

Som uttalt i beretningen om forrige aars erfaringer er en paalidelig og rikelig drivkraft av stor betydning for torvfabrikationen og likeledes uttaltes at elektriske motorer er de mest ideelle paa torvmyrer.

Som et led i bestræbelserne for at faa elektrisk drift besluttet Det Norske Myrselskaps styre iaar at indkjøpe et *torvgasverk* tilhørende va-ramand i styret, godseier Krohn, mot at betalingen utstaar til 1ste august 1920. Herom henvises forøvrig til beretningen for iaar.

Det var da forutsætningen at beløpet for torvgasverkets indkjøp kr. 19 000 med tillæg av renter skulde opføres paa budgettet for 1920, hvor for der er opført en rund sum kr. 20 000.

For at kunne anvende torvgasverket fordelagtig vil det være paa-krævet at faa *elektrisk kraftoverføring* fra torvgasverket til en av torv-maskinerne.

Fra næste aar vil man ogsaa kunne faa elektrisk energi i Vaaler over-ført fra Elverum Elektricitetsverk, men denne blir forholdsvis kostbar.

Da man fra torvgasverket kun kan erholde tilstrækkelig drivkraft til en av torvmaskinerne, faar man kjøpe elektrisk energi fra Vaaler Kom-mune til den anden torvmaskin.

Herved vil man ogsaa kunne sammenligne praktiske erfaringer for driftsomkostningerne med paa den ene side et torvgaselektricitetsverk og paa den anden side elektrisk energi levert fra vandfald. Det er indly-sende at dette vil faa stor betydning for brændtorvens anvendelse og for fremtidige anlæg av torvgaselektricitetsverker, som flere steds i vort land burde ha sin berettigelse.

Torvskolens torvgasverk vil bli staaende ved sagbruket, hvor det nu er montert og kan naar det behøves benyttes til direkte drift av dette. Ved siden av saken opføres et træskur og heri anbringes elektrisk genera-tor med apparattavle. Kraften overføres fra torvgasmotoren til dynamo-maskinen ved remmer og mellomaksel. Fra den elektriske kraftstation overføres energien til torvmaskin Anrep-Svedala nr. 3, hvis arbeidslinje begynner 60 m. fra kraftstationen. Der anvendes 3 faset vekselstrøm med 50 perioder og 220 volts arbeidsspænding.

Langs brændtorvanlæggets 660 m. lange arbeidslinje østligst paa brændtorvmyren monteres nu Vaaler Kommunes elektriske kraftledning, hvor der skal anvendes 3 faset vekselstrøm med 50 perioder og 10 000 volts spænding. Ved midten av arbeidslinjen anbringes en transformator i nærheten av kraftledningen, hvorved spændingen reduseres til 220 volts arbeidsspænding. Herfra anbringes da svakstrømsledninger paa 330 m. til hver ende av arbeidslinjen. Saavel transformatoren som den elektriske motor paa torvmaskinen bør være større end paakrævet, saa at man kan erholde tilstrækkelig drivkraft, naar man senere anskaffer en automa-tisk torvgravemaskin til denne arbeidslinje.

Til torvstrøfabrikkens drift er det meningen indtil videre at benytte den mindste av motorerne efterat brændtorvdriften er slut, saa at her kun tiltrænges montering av ledninger. Ved at benytte elektrisk motor

istedetfor petroleumsmotor til drift av torvstrøfabrikken, vil man kunne faa assurancepræmien betydelig nedsat.

Det kan bemerkes at mens elektriske ledninger paa grund av synkning av kobberprisen, nu er lavere i pris end for et aar siden, saa er elektrisk maskineri fremdeles kostbart, og med de høje arbeidsomkostninger i maskinindustrien er der liten utsigt til at maskinerne vil bli billigere i den nærmeste fremtid, snarere omvendt. Det vil derfor være mest anbefalelsesværdig at anskaffe det hele elektriske anlæg jo før jo heller.

Til det elektriske anlæg for 2 brændtorvmaskiner og for torvstrøfabrikken er opført paa budgettet en samlet sum kr. 30 000.

2) Maskineri til Brændtorvanlægget.

Paa felt I og felt II vil bli anvendt den utlaante torvmaskin fra *Myrens Verksted*, idet torvmaskinen først begynner nordligst paa felt I og derefter fortsætter sydover felt II. Drivkraften blir som nævnt i det foregaaende elektrisk, og utover dette trænges ingen væsentlige nyanskaffelser, naar undtages en mer effektiv vandpumpe, for at blande den forholdsvis tørre torvmasse med mer vand og derved forhindre at torven sprækker. Likeledes for at forsøke paa at oppløse tælen i myrkanten. Brændtorvmaskinen er forøvrig i orden og av transportmateriel har man tilstrækkelig. Det er da meningen at man her ikke skal foreta forsøksvirksomhet, saa at torvmaskinens oppgave kun blir at tilvirke brændtorv saa billig som det etter omstændighetene er mulig. Der er forutsat utlukkende akkordarbeide.

Paa felt III har man torvmaskin Anrep-Svedala nr. 3 utlaant fra *Kolberg, Caspary & Co.*, og som iaar ikke har været igang, men da firmaet ligger inde med store beholdninger av disse maskiner, vil det være av betydning at faa denne maskin prøvekjørt. Til torvens utlægning er det meningen at benytte den i aaret 1918 anskaffede torvutsætningsbane, som hittil ikke har været ordentlig prøvet av mangel paa tilstrækkelig drivkraft.

Som bekjendt er der i aarene 1917 og 1918 kommet istand et stort antal brændtorvanlæg rundt om i landet. Brændtorvanlæggenes samlede kostende er i henhold til de statistiske opplysninger man har kunnet skaffe tilveie omkring 12 mill. kr. Herav er *Statens Torvlaanefond* interessert med omkr. 2 mill. kr., i flere tilfælder uten anden garanti end anlæggenes værdi, som væsentlig er maskineriet.

De fleste av disse brændtorvanlæg er nu nedlagt, væsentlig fordi dyrtiden og de høje arbeidsomkostninger har bevirket at torvens produktionspris blir høi.

De brændtorvmaskiner som nu haves kræver nemlig en forholdsvis meget stor arbeidsstyrke saa for at faa brændtorvens produktionspris ned, maa man forsøke paa at faa arbeiderantallet formindsket, hvilket er saa meget mer ønskelig, som der til dette sæsonarbeide vanskelig kan skaffes arbeidere nok.

De høje stenkulpriser vil efter al sandsynlighet holde sig flere aar fremover, og der burde da være et stort behov for brændtorv, særlig til industrielt bruk, hvis torven kan selges billigere end for tiden er tilfældet.

Av automatiske torvmaskiner er der hittil konstruert flere forskjellige og enkelte har ogsaa været forsøkt her i landet, men ingen av disse kan siges at være helt formaalstjenlige. Skal man komme nogen vei, maa der anstilles systematiske forsøk, men maskinfabrikantene later ikke til for tiden at ha megen interesse herfor. Det rimeligste er derfor at der foretages forsøk med offentlig støtte. Kunde man herved opnaa paany at faa igangsat ialfald en del av de nu nedlagte brændtorvanlæg, vilde store værdier bli bevart.

At anskaffe helt nye automatiske torvgravemaskiner vil bety et ganske stort kapitalutlæg, og de maskiner man allerede har blir da værdiløse. Man bør derfor forsøke paa at forbedre de maskiner man har, f. eks. ved at sette til et automatisk graveapparat, hvorved arbeiderne i torvgraven sløfises, og derefter anbringe automatisk utlægning, hvorved arbeidsstyrken end yderligere formindskes.

Hermed bør man gaa skridtvis frem.

Planen for forsøkene ved torvskolen sommeren 1920 blir da, at torvmaskin Anrep-Svedala nr. 3 med halvautomatisk utsætningsbane bibeholdes uforandret. Som tillæg faar man et automatisk torvgraveapparat anbragt foran torvmaskinen og drevet med en særskilt elektrisk motor.

Efter de erfaringer man paa denne maate opnaar, kan man saa arbeide videre paa at gjøre torvdriften mer uavhengig av manuelt arbeide, og derved formindske brændtorvens produktionspris.

Hele torvdriften paa felt III maa derfor utelukkende betragtes som en forsøksdrift, og forsøksvirksomheten blir saaledes helt uavhengig av den egentlige brændtorvdrift.

Til anskaffelse av et torvgraveapparat og det øvrige fornødne maskineri til brændtorvanlægget er der paa budgettet opført kr. 20 000.

3) *Torvhuser og stakkelemmer til brændtorvanlægget.*

Skal man kunne producere mer brændtorv end hittil, maa man ha fler torvhuser og stakkelemmer for torvens tækning. Med de nuværende høie priser paa træmaterialer vil torvhusene bli kostbare, hvis man skal bli nødt til at anskaffe bedste sort materialer. Det er derfor meningen kun at kjøpe de vrakbord man kan faa for en rimelig pris og forøvrig kjøpe tømmer, som fremkjøres til torvskolens sagbruk i løpet av vinteren og opsages tidlig paa vaaren med torvgasverket som drivkraft.

Hertil er paa budgettet opført kr. 4 000.

4) *Transportmateriel m. m. til torvstrøanlægget.*

Som nævnt i beretningen har man endnu ikke tilstrækkelig skinner paa torvstrømyren til at man skal kunne transportere den tørre strøtorv frem til torvstrøfabrikken paa en billig maate. Desuten kan der bli forskjellige nyanskaffelser til torvstrøfabrikken. Til anskaffelse av mer transportmateriel m. m. er der paa budgettet opført kr. 4 000.

5) *Torvhuser og stakkelemmer til torvstrøanlægget.*

Det vil være paakrævet at bygge fler torvhuser til torvstrøanlægget, idet indbjergningen i disse falder billigere end torvstakker og er me-

get mer paalidelige. Forøvrig henvises til hvad der ovenfor er nævnt om torvhuser til brændtorvanlægget. Paa budgettet er opført kr. 4 000.

6) *Lagerhus ved Braskerudfoss st.*

For at kunne lette transporten av torv vil det være av stor betydning at ha et lagerhus ved Braskerudfoss st. Man kan da fortsætte kjøringen til stationen de dager der ikke er jernbanevogner i beredskap og tillike utnytte torvskolens hest bedre. Desuten kan man avlaste torvstrøfabrikkens ballemagasin, og saaledes bli snarere færdig med torvstrøfabrikationen.

Hertil er der paa budgettet opført kr. 10 000.

7) *Nydyrkning av jord.*

Fastmarken langs myren og som senere skal benyttes til tørkeplads for brændtorven bør efterhaanden opdyrkes og benyttes til jordbruksdrift indtil videre. Til fortsættelse hermed er paa budgettet opført kr. 5 000.

8) *Forskjellige arbeider vedrørende elevbarakken og uforutsette utgifter.*

Torvskolens bygninger bør nu males, takene bør strykes med tjære, foruten at der er forskjellige andre arbeider. Hertil er der paa budgettet opført kr. 3 000.

Driften.

Hvorledes torvdriften er planlagt er allerede omtalt under anlæget, hvortil henvises.

Ved beregning av de beløp som er opført til fremstilling av brændtorv og torvstrø, har man forutsat bestemte produktionsmengder og grundpriser, men hvorvidt disse vil holde stik, beror ikke alene paa veirforholdene men ogsaa paa andre uberegnelige faktorer, hvorfor man ikke finder det tilraadelig paa forhaand at binde sig til bestemte tal, men inden rammen av de opførte beløp vil man bestræbe sig for at tilvirke saa meget brændtorv og torvstrø, som omstændighetene tillater.

I størst mulig utstrækning vil der bli indført akkordarbeide.